

DELHI PUBLIC SCHOOL, GANDHINAGAR

SESSION: 2023-24

SUBJECT: SANSKRIT

CLASS: V

Term 1 & 2

- * **WORKSHEET**
- * **SUBJECT ENRICHMENT ACTIVITY(SEA)**
- * **ART INTEGRATED LEARNING (AIL)**
- * **REVISION of PT-1 & PT-2**
- * **QUESTION BANK**

CLASS V TERM-1

MY BUDDY

Worksheet – 1

➤ यथानिर्दिष्टं वर्णान् पृथक्कुरुत ।

➤ वर्णों को निर्देश अनुसार अलग कीजिए ।

ट्, छ्, स्, ल्, इ, ई, ऊ, ज्, अ, प्, आ, म्, इ, ऋ, य्, ष्, ज्ञ्, ण्, ब्, र्, ह्

स्वराः	अन्तःस्थाः	ऊष्माणः	चवर्गः	टवर्गः	पवर्गः

Worksheet – 2

(१) वर्णविच्छेदं कुरुत । (वर्णविच्छेद कीजिए)

- १ राष्ट्रः - _____
- २ सूकन्या - _____
- ३ क्षत्रियः - _____
- ४ अर्जुन - _____
- ५ हितार्थः - _____

(२) वर्णसंयोजनं कुरुत । (वर्णसंयोजन कीजिए)

- १ च् + इ + त् + र् + अ + म् - _____
- २ स् + ऐ + न् + इ + क् + अ + :- _____
- ३ द् + अ + र् + प् + अ + ण् + अ + :- _____
- ४ उ + त् + त् + अ + र् + अ + म् - _____
- ५ व् + इ + द् + व् + आ + न् - _____

Subject Enrichment Activity

TERM - I

SEA-1

➤ वर्णमाला स्फोरकपत्रम्
(Alphabet chart)

PARAMETERS:

- Understanding
- Presentation
- Submission

TERM - II

SEA-2

➤ लट् लकारः(स्फोरकपत्रम्)

➤ **PARAMETERS:**

- Understanding
- Presentation
- Submission

ART INTEGRATED LEARNING

TERM - I

AIL-1

विविधानां क्रियाणां चित्राणि स्फोरकपत्रे स्थापयित्वा तस्य अधः धातुरूपाणि लेखनीयानि।

(विद्यार्थी विविध क्रिया के चित्रोको एकत्रित करके चार्टपेपर पर लगाएंगे एवं चित्रो के नीचे मूलधातु एवं अर्थ लिखेंगे।)

TERM - II

AIL-2

चित्रं द्रष्टवा पञ्च वाक्यानि लिखत।

(चित्र को देखकर संस्कृत में पाँच वाक्य लिखिए।)

(खगाः, वर्तमानपत्रम्, वृद्धः, बालकाः, व्यायामः, जनाः, वृक्षाः, क्रीडन्ति)

Periodic Test – 1

Revision

प्रश्न - १ रिक्तस्थानानि पूरयत
(रिक्त स्थान भरिए।)

क्	ख्	ग्	----	ङ्
-----	छ्	ज्	----	ञ्
ट्	ठ्	ड्	ढ्	-----
त्	थ्	----	ध्	न्
प्	फ्	----	भ्	म्
य्	र्	ल्	----	
श्	ष्	स्	----	

प्रश्न - २ वर्णान् निर्देशानुसारं पृथक्कुरुत।
(वर्णों को निर्देशानुसारं अलग कीजिए।)

अ, ज्, इ, छ्, उ, थ्, ज्, य्

स्वराः	च-वर्ग	त-वर्ग	अन्तःस्थः

प्रश्न - ३ रिक्तस्थानानि पूरयत
(रिक्त स्थान भरिए।)

१ वर्णमालायां व्यञ्जनानि भवन्ति। (25, 31, 33)

२ वर्णमालायां स्वराः भवन्ति । (13,12,11)

३ टवर्गस्य वर्णः अस्ति । (ट्, ग्, झ्)

४ 'र्' वर्णः अस्ति । (अयोगवाहः, अन्तःस्थः)

प्रश्न - ४ अधोलिखितानां शब्दानां वर्णविच्छेदं कुरुत ।
(वर्ण विच्छेद कीजिए)

१ गायकः =

२ चालकः =

३ अवकरिका =

४ विद्यालयः =

प्रश्न- ५ अधोलिखितानां शब्दानां वर्णसंयोजनं कुरुत ।
(वर्णसंयोजन कीजिए)

१ स् + अ + न् + द् + ए + स् + अ + : = _____

२ व् + आ + र् + त् + आ = _____

३ ब् + आ + ल् + अ + क् + अ + : = _____

४ न् + इ + र् + झ् + अ + र् + अ + : = _____

Class V SANSKRIT-Question Bank

Term-1

प्रश्न - १

अधोलिखितशब्दानां वर्णविच्छेदे रिक्तस्थानानि पूरयत ।
(वर्णविच्छेद में रिक्तस्थान की पूर्ति कीजिए ।)

१ तक्षकः = त् + ---- + क् + ---- + अ + क् + अ + :

२ सूर्यः = ----- + ऊ + र + ----- + अ + :

३ छत्रम् = छ् + अ + त् + ----- + अ + -----

४ कन्दुकम् = क् + अ + न् + ----- + उ + ----- + म्

५ अम्बा = ----- + म् + ----- + आ

प्रश्न - २

अधोलिखितशब्दानां वर्णसंयोजनं कुरुत ।
(वर्णसंयोजन कीजिए ।)

१) क् + अ + म् + अ + ल् + अ + म् -----

२) प् + अ + त् + र् + अ + म् -----

३) प् + अ + र् + व् + अ + त् + अ + : -----

४) च् + अ + म् + अ + स् + अ + : -----

५) अ + न् + अ + ल् + अ + : -----

प्रश्न – ३

अधोलिखितशब्दानां हिन्दीभाषायां अर्थ लिखत ।

(निम्नलिखित शब्दों के हिन्दी अर्थ लिखिए ।)

१) बिडालः - ----- २) जवनिके - -----

३) गजौ - ----- ४) दर्पणः - -----

५) आपणिकः - -----

प्रश्न – ४

अधोलिखितशब्दानां संस्कृतभाषायां अर्थ लिखत ।

(निम्नलिखित शब्दों के संस्कृत अर्थ लिखिए)

१) दो सिंह - ----- २) अनेक सिक्के - -----

३) एक चाबी - ----- ४) अनेक अलमारियाँ - -----

५) अनार - -----

प्रश्न – ५

निम्नलिखितानि रिक्तस्थानानि उचितपदैः पूरयत ।

(उचित पद से रिक्तस्थान की पूर्ति कीजिए ।)

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
१	गजः	-----	गजाः
२	-----	मापिके	मापिकाः
३	मरीचिका	मरीचिके	-----
४	क्रीडकः	-----	क्रीडकाः
५	वनम्	वने	-----

प्रश्न – ६

अधोलिखितानां शब्दानाम् एकवचने द्विवचने बहुवचने वा वर्गीकरणं कुरुत।

(अधोलिखित शब्दों का एकवचन, द्विवचन, बहुवचन में वर्गीकरण कीजिए।)

पत्रिकाः, पुस्तकानि, मापिका, वानरः, पयोहिमम्, चित्रे, गायकाः,
जवनिके, पर्वताः, कागदम्

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्

प्रश्न -७

अधोलिखितानां शब्दानाम् पुल्लिङ्गे स्त्रीलिङ्गे नपुंसकलिङ्गे वा वर्गीकरणं कुरुत।

(अधोलिखित शब्दों का पुल्लिङ्ग स्त्रीलिङ्ग नपुंसकलिङ्ग में वर्गीकरण कीजिए।)

पुस्तकानि, तालौ, देशः, गर्दभाः, पादुके, वाटिका, चित्रकः, नाणकानि,
पयोहिमम्, करवस्त्रे

पुल्लिङ्गम्	स्त्रीलिङ्गम्	नपुंसकलिङ्गम्

प्रश्न -८

निम्नलिखितानि रिक्तस्थानानि उचितसर्वनामपदैः पूरयत ।
(उचित सर्वनाम से रिक्तस्थान की पूर्ति कीजिए ।)

- १ ----- छात्रः । (सः / सा / तत्)
- २ ----- पत्राणि । (तत् / तौ / तानि)
- ३ ----- बालकौ । (तौ / ते / तत्)
- ४ ----- पत्रिकाः । (सा / ते / ताः)
- ५ ----- फले । (एषः / एते / एताः)

प्रश्न -९

धातोः शुद्धं अर्थं चित्वा लिखत ।
(धातु का सही अर्थ चुनकर लिखिए ।)

- १ लिख् - _____
क) लिखना ख) रक्षा करना ग) ले जाना
- २ धाव् - _____
क) करना ख) दौड़ना ग) नहाना
- ३ कूज् - _____
क) बोलना ख) कूकना ग) देना
- ४ नृत् - नृत्य _____
क) खेलना ख) गिरना ग) नाचना
- ५ पत् - _____
क) गिरना ख) घूमना ग) देखना

प्रश्न - १०

अधोदत्तानि चित्राणि दृष्ट्वा संस्कृतभाषायां अर्थं लिखत ।
(नीचे दिए गए चित्रों को देखकर संस्कृत भाषा में अर्थ लिखिए ।)

१

२

३

४

५

Term-II

Worksheet-I

१ अधोलिखितानि वाक्यानि द्विवचने परिवर्तय।
(अधोलिखित वाक्यों को द्विवचन में परिवर्तित कीजिए।)

(क) तत् फलम् अस्ति।

(ख) एषा वदति।

(ग) एषः विद्यालयः अस्ति।

(घ) एषा मापिका अस्ति।

(ङ) सः युवकः हसति।

(च) एषा छात्रा अस्ति।

Worksheet-II

निर्देशानुसारं वाक्यानां पुरुषं परिवर्त्य पुनः लिखत।
(वाक्यों के पुरुष बदलकर पुनः लिखिए।)

(क) महिलाः खादन्ति।	(मध्यमः पुरुषः)
(ख) वयं गायामः।	(प्रथमः पुरुषः)
(ग) जनकाः यच्छन्ति।	(मध्यमः पुरुषः)
(घ) वयं पठामः।	(प्रथमः पुरुषः)
(ङ) यूयं हसथ।	(प्रथमः पुरुषः)
(च) बालिकाः पठन्ति।	(उत्तमः पुरुषः)
(छ) शिक्षिकाः पाठयन्ति।	(उत्तमः पुरुषः)
(ज) मालाकाराः सिञ्चन्ति।	(उत्तमः पुरुषः)

Periodic Test – II

Revision

प्र - १

उचितैः पदैः रिक्तस्थानानि पूरयत ।
(उचित पद से रिक्तस्थान की पूर्ति कीजिए ।)

- १ ----- आम्राणि सन्ति । (तत् / एतानि / सः)
- २ बालिकाः ----- । (नृत्यति / नृत्यतः / नृत्यन्ति)
- ३ वानरः ----- । (कूर्दति / कूर्दतः / कूर्दन्ति)
- ४ ----- तत्र गच्छति । (त्वम् / अहम् / बालकः)

प्र - २

निर्देशानुसारं वाक्यानां वचनपरिवर्तनं कुरुत ।
(निर्देशानुसारं वाक्य का वचनपरिवर्तन कीजिए ।)

- १ सः छात्रः पठति । (बहुवचनम्)
-

- २ सैनिकः रक्षति । (द्विवचनम्)
-

- ३ बालकः लिखति । (बहुवचनम्)
-

- ४ बालिका हसति । (द्विवचनम्)
-

प्र - ३

रेखाङ्कितपदानि शुद्धं कृत्वा वाक्यानि पुनः लिखत ।
(रेखाङ्कित पद को शुद्ध करके वाक्य पुनः लिखिए ।)

- १ अहं लिखति ।
-

- २ त्वं पठतः ।
-

३ सिंहः चलतः ।

४ मूषकाः तत्र धावति ।

प्र - ४

उचितैः धातुरुपैः रिक्तस्थानानि पूरयत ।
(उचित धातुरूप से रिक्तस्थान की पूर्ति कीजिए ।)

१ अहम् आम्रं ----- ।

(खाद्)

२ त्वं पत्रं ----- ।

(लिख्)

३ बालकाः ----- ।

(हस्)

४ शिक्षकौ ----- ।

(पठ्)

प्र - ५

अधोलिखितानां वाक्यानां प्रश्ननिर्माणं कुरुत ।
(निम्नलिखित वाक्यों को प्रश्न में परिवर्तित कीजिए ।)

१ पुत्रौ वदतः ।

(के / कौ / कः)

२ नायिकाः नृत्यन्ति ।

(के / कौ / काः)

३ पुस्तकानि तत्र सन्ति ।

(के / कानि / काः)

४ न्यायाधीशः कार्यालयं गच्छति ।

(कः / कौ / काः)

Class V SANSKRIT-Question Bank

Term II

प्र - १

अधोलिखितशब्दानां वर्णसंयोजनं कुरुत ।
(वर्णसंयोजन कीजिए ।)

- १ फ + अ + ल् + अ + म् = -----
- २ आ + म् + र् + अ + म् = -----
- ३ व् + इ + द् + ऊ + ष् + अ + क् + अ + : = -----
- ४ क् + उ + म् + आ + र् + अ + : = -----
- ५ द् + ए + व् + आ + ल् + अ + य् + अ + : = -----

प्र - २

अधोलिखितशब्दानां वर्णविच्छेदे रिक्तस्थानानि पूरयत ।
(वर्णविच्छेद में रिक्तस्थान की पूर्ति कीजिए ।)

- १ छात्रा = ----- + आ + त् + ----- + आ
- २ तिलकम् = त् + ----- + ल् + अ + ----- + अ + म्
- ३ केशः = ----- + ए + ----- + अ + :
- ४ नृपः = ----- + ऋ + प् + ----- + :
- ५ मति = म् + ----- + त् + -----

प्र - ३

अधोलिखितानां शब्दानाम् एकवचने द्विवचने बहुवचने वा वर्गीकरणं कुरुत ।
(अधोलिखित शब्दों का एकवचन, द्विवचन, बहुवचन में वर्गीकरण कीजिए ।)

नाणकानि, पुस्तके , महिलाः, अश्वः , गजौ , वनम् , अवकरिके, मरीचिकाः, सिंहः,
कूर्चौ

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्

प्र - ४

अधोलिखितानां शब्दानां पुल्लिङ्गे स्त्रीलिङ्गे नपुंसकलिङ्गे वा वर्गीकरणं कुरुत ।
(अधोलिखित शब्दों का पुल्लिङ्ग, स्त्रीलिङ्ग, नपुंसकलिङ्ग में वर्गीकरण कीजिए ।)

गजौ ,यन्त्राणि , शाकम् , सूचिकाः ,नासिका ,व्यजनानि, पर्वताः,
तालाः,कलिका, भल्लूकौ

पुल्लिङ्गम्	स्त्रीलिङ्गम्	नपुंसकलिङ्गम्

प्र – ५

निम्नलिखितानां वाक्यानां पूरतः शुद्धं (✓) वा अशुद्धं (X) चिन्हं कुरुत ।
(निम्नलिखित वाक्यों पर सही (✓) या गलत (X) का निशान कीजिए ।)

- १ अहं पठामः । ()
- २ बालकौ लिखति । ()
- ३ आवां गायन्ति । ()
- ४ सैनिकौ रक्षति । ()
- ५ त्वं हससि । ()

प्र – ६

निम्नलिखितानि रिक्तस्थानानि उचितक्रियापदैः पूरयत ।
(उचित क्रियापद से रिक्तस्थान की पूर्ति कीजिए ।)

- १ त्वं ----- । (नमसि / नमथः)
- २ अहं ----- । (पठामः/ पठामि)
- ३ बालकौ ----- । (हसतः / हसन्ति)
- ४ ते सिंहाः ----- । (गर्जन्ति / गर्जतः)
- ५ सैनिकः ----- । (रक्षति / रक्षन्ति)

प्र – ७

निम्नलिखितानां वाक्यानां वचनपरिवर्तनं कुरुत ।
(निम्नलिखित वाक्यों का वचनपरिवर्तन कीजिए।)

- १ बालकः अस्ति । (बहुवचनम्)
- २ बालकौ धावतः । (बहुवचनम्)

३ छात्राः वदन्ति । (एकचनम्)

४ आवां लिखावः । (बहुवचनम्)

५ त्वं पठसि । (बहुवचनम्)

प्र - ८

उचितैः सङ्ख्यापदैः रिक्तस्थानानि पूरयत ।
(रिक्तस्थानों को उचित सङ्ख्यापद से भरिए।)

१ तत्र ----- छात्राणि सन्ति । (चत्वारः / चत्वारि)

२ ----- शिक्षकाः लिखन्ति । (त्रयः / तिस्रः)

३ ----- बालिका गच्छति । (एकः / एका)

४ ----- छात्रौ पठतः । (द्वौ / द्वे)

५ ----- बालिकाः क्रीडन्ति । (एकः / पञ्च)

प्र - ९

अधोलिखितान् सङ्ख्यान् शब्दे लिखत ।
(संख्याओं को शब्दमें लिखिए ।)

५ - ----- ३ - -----

१३ - ----- ११ - -----

१० - -----

प्र - १०

अधोलिखितानां वाक्यानां प्रश्ननिर्माणं कुरुत ।
(निम्नलिखित वाक्यों को प्रश्न में परिवर्तित कीजिए ।)

१ पत्रम् पतति । (के / किम्)

२ छात्रः पृच्छति । (कः / के)

३ पुस्तकानि सन्ति । (कानि / किम्)

४ महिलाः पचन्ति । (के / काः)

५ काकः उड्डयति । (काः / कः)